การบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างมืออาชีพในศตวรรษที่ 21

นาวาตรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สันติ งามเสริฐ[1]

บทคัดย่อ:

บทความทางวิชาการเรื่องนี้ผู้เขียนมุ่งนำเสนอแนวคิดการบริหารการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาอย่างมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 เนื้อหาในบทความ ประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 บทนำ กล่าวถึงที่มาและความสำคัญของการพัฒนาคนไทยให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาในการปรับตัวให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ตอนที่ 2 การจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะในศตวรรษที่ 21 เป็นการอธิบายแนวคิด การจัด การเรียนรู้เพื่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ คุณธรรมและจริยธรรม และการรู้เท่าทันเทคโนโลยีสมัยใหม่ในยุคดิจิทัล ตอนที่ 3 ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นการนำเสนอเกี่ยวกับความรู้และทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อันได้แก่ องค์ความรู้ตามหมวดวิชาในหลักสูตร ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ตอนที่ 4 การบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยการประยุกต์ใช้ Bartlett Model เป็นเครื่องมือใน การบริหารการศึกษา ได้แก่ การกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และเครื่องมือที่เหมาะสมภายใต้ข้อจำกัดด้านทรัพยากรของสถาบัน และสภาวะแวดล้อมทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง และตอนที่ 5 บทสรุป

คำสำคัญ: การบริหารการศึกษาอย่างมืออาชีพ, ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21, อุดมศึกษา

[1] นาวาตรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สันติ งามเสริฐ ตำแหน่ง อาจารย์ ฝ่ายศึกษา โรงเรียนนายเรือ E-mail: santingamsert@gmail.com

Professional Education Administration in Higher Education in the 21st Century

Assistant Professor Santi Ngamsert, Lieutenant Commander[2]

Abstract:

The aim of this academic article is to present professional educational administration concepts in higher education institutions in the 21st century. The content of the article consists of 5 sections. Section 1, the blackground and the importance of Thai people development to have skills needed for the 21st century, the role of school administrators and higher education institutions in adapting to the development of learners' skills in the 21st century. Section 2, learning management for skills in the 21st century is an explanation of the concept of learning management for skills in the 21st century that focuses on the development of creative thinking skills, morality and ethics and keeping up with modern technology in the digital age. Section 3, learners' skills in the 21st century is a presentation about the knowledge and skills needed by learners in the 21st century which include the knowledge of the subjects in the curriculum, skills and desirable characteristics of learners in the 21st century. Section 4, educational administration for skills development in the 21st century by applying the Bartlett Model as a tool for educational administration including goal setting, appropriate methods and tools under institutional resource restrictions and related educational environments and finally, the conclusion is presented in Section 5.

Keywords: Professional educational administration, Skills needed for the 21st century, Higher Education

[2] Assistant Professor Santi Ngamsert, Lieutenant Commander Royal Thai Naval Academy E-mail: santingamsert@gmail.com

1. บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 – 2580) กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศไทย คือ ประเทศไทย มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยมีเป้าหมายให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถรู้เท่าทันโลกในยุคดิจิทัล มีทักษะในศตวรรษที่ 21 และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต (ราชกิจจา-นุเบกษา, 2561) แต่การที่ประเทศไทยจะสามารถบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้นั้น คงต้องมีการปฏิรูป การเรียนรู้อย่างพลิกโฉม มีระบบการบริหารการศึกษาในรูปแบบใหม่ เช่น การเปลี่ยนบทบาทครูให้เหมาะสมต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 รวมถึงการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีความก้าวหน้าเป็นแบบก้าวกระโดด อีกทั้งเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของคนไทยในทุกช่วงวัย และยังมีแนวโน้มมากขึ้นในอนาคต ส่งผลให้ต้องเร่งพัฒนาคนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาศักยภาพคนไทยให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 กล่าวคือ การผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญและมีความเป็นเลิศเฉพาะด้าน การมีทักษะชีวิตและการทำงาน การมีทักษะทางสังคม ทักษะการเรียนรู้นวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องปรับตัวอย่างเร่งด่วนเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายการผลิตบัณฑิต รวมถึงการบริหารการศึกษาให้มีความเหมาะสมกับยุคปัจจุบันเพื่อให้การผลิตบัณฑิตสอดคล้องกับความต้องการของโลกในศตวรรษที่ 21

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ยุคใหม่จึงต้องมีทักษะที่หลากหลาย ต้องเป็นนักบริหารมืออาชีพ (ชัยยนต์ เพาพัน, ม.ป.ป.) ที่สามารถนำพาและกำกับติดตามให้ครูผู้สอนสามารถจัดการสอนได้สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องการพัฒนาทักษะขั้นสูงของผู้เรียน ซึ่งเป็นการพัฒนาผู้เรียนมากกว่าขั้นความจำและความเข้าใจ อีกทั้งจุดอ่อนของครูผู้สอนในปัจจุบัน คือ ทักษะการสอนเพื่อพัฒนาทักษะขั้นสูงของผู้เรียน เนื่องจากครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังคุ้นเคยกับวิธีการสอนแบบเดิม ๆ ที่ยังไม่ตอบสนองการพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เท่าที่ควร และยังคงเป็นโจทย์สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

คำถามที่อาจจะเกิดขึ้นในใจของผู้อ่านหลายท่าน เช่น ทักษะในศตวรรษที่ 21 เป็นอย่างไรการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะเป็นอย่างไร การบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ควรดำเนินการอย่างไร และสถาบันอุดมศึกษาต้องปรับตัวในด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะในศตวรรษที่ 21 อย่างไรบ้าง ดังนั้น บทความทางวิชาการเรื่องนี้ ผู้เขียนมีความต้องการที่จะนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยเนื้อหาในบทความครอบคลุมการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะในศตวรรษที่ 21 การบริหารการศึกษาเพื่อทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยการประยุกต์ใช้ Bartlett Model ซึ่งเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายของนักยุทธศาสตร์ ในการนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดยุทธศาสตร์การปฏิบัติงาน โดยผู้เขียนได้นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดแนวทางการบริหารการศึกษา ได้แก่ การกำหนดเป้าหมาย เครื่องมือ และวิธีการจัดการศึกษา ภายใต้ข้อจำกัดด้านทรัพยากรของสถาบัน และสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้เขียนจะได้นำเสนอในลำดับต่อไป ก่อนอื่นผู้เขียนขอนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะในศตวรรษที่ 21 เป็นลำดับแรก

2. การจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะในศตวรรษที่ 21

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เน้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ เน้นให้ผู้เรียนมีความฉลาด รอบรู้ มีปัญญา รู้เท่าทันโลก และสามารถสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเองได้ ครูผู้สอนมีความสามารถในการใชh เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการสอน ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสร้าง

นวัตกรรมได้ สถาบันอุดมศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนและติดตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และการจัดการศึกษาเพื่อทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้การส่งมอบผลผลิตสู่หน่วยผู้ใช้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการผลิตบัณฑิตที่ตอบสนองพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562 ที่ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาที่ยึดหลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักเสรีภาพทางวิชาการ หลักความเป็นอิสระ หลักความเสมอภาค และหลักธรรมาภิบาล (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) ตามทัศนะของผู้เขียนควรส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามีระบบ บริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมีความเป็นอิสระทางวิชาการ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีองค์ความรู้ทางวิชาการในแขนงต่าง ๆ ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก มีการวิจัยและการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้แก่กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย ตลอดจนสามารถถ่ายทอดเทคโนโลยีไปสู่ภาคส่วนต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อสร้างความเป็นเลิศในทางวิชาการและมีทักษะขั้นสูงในการประกอบวิชาชีพ สามารถตอบสนองความต้องการของภาครัฐและภาคเอกชนได้อย่างแท้จริง

สถาบันอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีหน้าที่ที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) จัดการศึกษาที่คำนึงถึงเหตุผล ความคุ้มค่า และความจำเป็นของประเทศ รวมทั้งการขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ จัดให้มีหลักสูตรการศึกษาหรือการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อรองรับ การศึกษาตลอดชีวิต การศึกษานอกเวลางาน เพื่อพัฒนาศักยภาพและทักษะการทำงานของบุคคลในทุกช่วงวัย เน้นการสร้างเสริมผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศ 2) ภารกิจด้านการวิจัยและการสร้างนวัตกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของประเทศ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาและแก้ปัญหาของประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรมและเพื่อความเจริญงอกงามทางวิชาการ 3) ภารกิจการบริการวิชาการแก่สังคมสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ในการให้บริการทางวิชาการ ให้คำปรึกษาทางวิชาการ และถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอน การวิจัยและการสร้างนวัตกรรมแก่ภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และสังคม เพื่อนาความรู้ไปใช้ประโยชน์และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 4) ภารกิจด้านการทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม โดยการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสาน และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นและของชาติ บูรณาการการทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมของผู้เรียน

นวัตกรรมทางการศึกษา (Educational Innovation) จึงมีความสำคัญกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะช่วยให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว เกิดแรงจูงใจในการเรียน และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้น จากประสบการณ์การสอนในสถาบันอุดมศึกษาของผู้เขียน พบว่า กลยุทธ์การสอนที่แปลกใหม่ นอกจากการยืนบรรยายหน้าชั้นเรียนจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความตื่นตัว มีความอยากรู้อยากเห็น และมีความสนใจในการเรียนมากขึ้น เช่น การใช้แอปพลิเคชัน (Application) ใหม่ ๆ เช่น Kahoot, Socrative เป็นต้น ครูผู้สอนจะต้องมีความตื่นตัวและเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ที่สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติที่ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e – Learning) มากขึ้น เพื่อลดข้อจำกัดด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน เช่น ด้านเวลาและสถานที่ เป็นต้น เช่น การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน Google Classroom ซึ่งครูสามารถออกแบบการเรียนการสอนได้ด้วยตัวเอง ตั้งแต่การบรรจุเนื้อหา การทดสอบออนไลน์ การให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียน เป็นต้น โดยที่ครูไม่ต้องมีความรู้ด้านการเขียนโปรแกรม นอกจากนี้ การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ต้องสามารถเชื่อมโยงข้อมูลความรู้จากโลกภายนอกสู่ห้องเรียนผ่านระบบอินเตอร์เน็ต (Internet) อันจะส่งผลให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียนรู้ ดังนั้น

ครูสามารถทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ (Facilitator) ได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ครูยังสามารถสร้างบรรยากาศชั้นเรียนให้เป็นแบบชั้นเรียนดิจิทัล (Digital Classroom) ได้อีกด้วย (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2559)

ความท้าทายของประเทศไทยที่นำไปสู่ความต้องการคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 เกิดจากแรงกดดันทั้งภายในและภายนอก เช่น การปฏิวัติดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 การเป็นประชาคมอาเซียน ความต้องการบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี รวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทย ผู้เขียนเชื่อว่าการพัฒนาทุนมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่ดี มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จะเป็นรากฐานในการเสริมสร้างคุณภาพและความเข้มแข็งให้กับสังคมไทยในอนาคต รวมไปถึงการสร้างรากฐานความมั่นคงของประเทศไทยในทุกด้าน และเมื่อคนไทยมีคุณภาพก็จะสามารถลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมได้อย่างแน่นอน ดังนั้น ผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำหนดยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ในการบริหารการศึกษาให้ชัดเจน ว่าจะผลิตบัณฑิตอย่างไรให้ตอบสนองความต้องการประเทศสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา ตลาดแรงงาน และหน่วยผู้ใช้ โดยเฉพาะทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ผู้เขียนได้สรุปกรอบแนวคิดการจัดเรียนรู้เพื่อทักษะในศตวรรษที่ 21 รายละเอียดปรากฏดังแผนภาพที่ 1

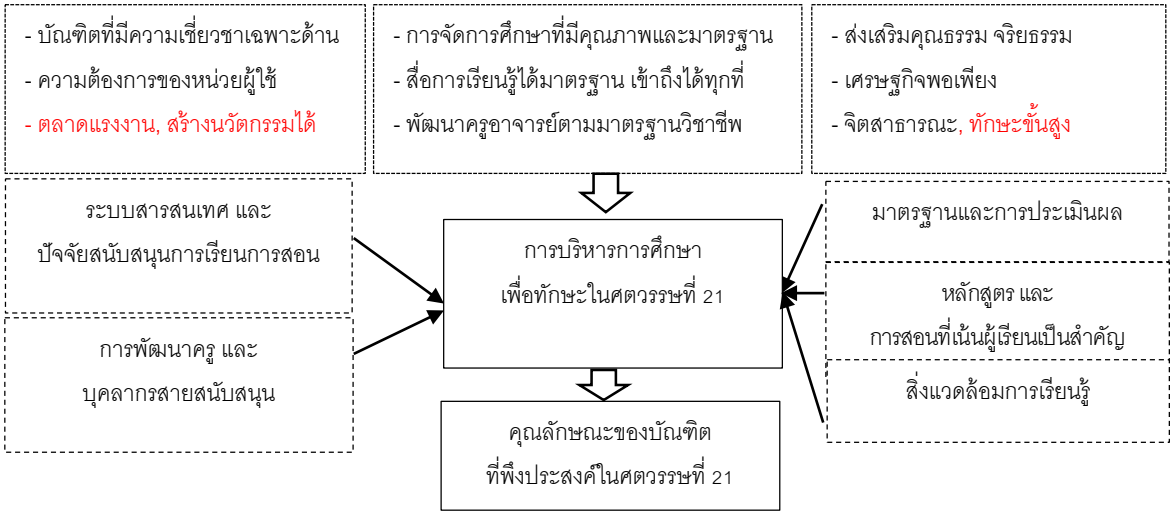
กรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะในศตวรรษที่ 21

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (กาย ใจ สติปัญญา) มีทักษะในศตวรรษที่ 21 อย่างสมบูรณ์

มีสมรรถนะขั้นสูง สร้างนวัตกรรม เป็นนักคิด และเป็นผู้ประกอบการ

แผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี และพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562



แผนภาพที่ 1 การจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะในศตวรรษที่ 21

จากแผนภาพที่ 1 อธิบายได้ว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะในศตวรรษที่ 21 นั้น ควรนำแนวทาง การพัฒนาศักยภาพคนตามที่ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติการอุดมศึกษาที่กำหนด ตลอดจนความต้องการของหน่วยผู้ใช้ และตลาดแรงงานในอนาคต เพื่อการกำหนดเป้าหมายและคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้อย่างเหมาะสม โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการจัดทำหลักสูตรที่ทันสมัย การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนการสอนที่เป็นมาตรฐาน การพัฒนา

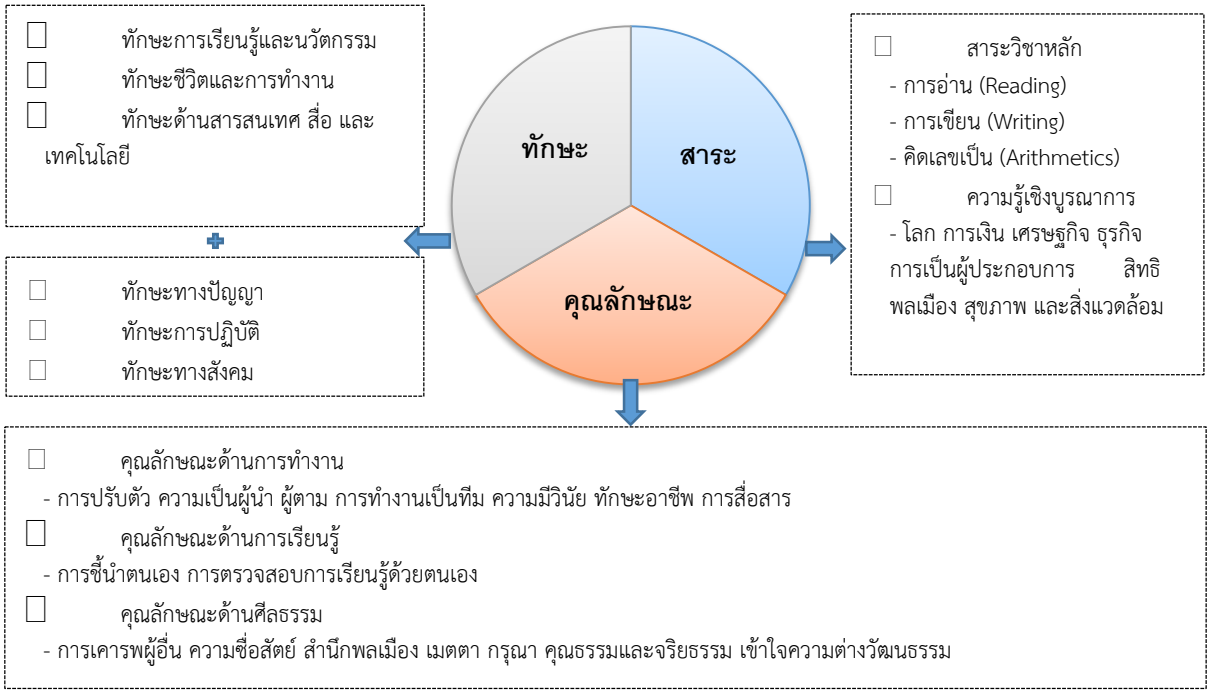
ครูอาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุน การพัฒนาระบบสารสนเทศ และปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามที่ผู้เขียนได้นำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ไปแล้วนั้น ในลำดับต่อไป ผู้เขียนขอนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3. ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

การพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เรียนตามสาระที่กำหนดในหลักสูตร ยังไม่เพียงพอสำหรับการนำไปปรับใช้ในชีวิตจริง ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลายๆ ด้าน เช่น การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมโลก การปฏิวัติดิจิทัล เป็นต้น ทักษะในศตวรรษที่ 21 จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579 ต้องการพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพ พัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ สังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ประชาชนมีคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และลดความเหลื่อมล้ำภายในประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูจะทำหน้าที่เป็นผู้สอนเพียงอย่างเดียวคงไม่ได้ ครูต้องเป็นผู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ให้ความรู้เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน เพื่อให้เกิดกระบวนการคิดและการพัฒนานวัตกรรมของผู้เรียนตามเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติที่ต้องการพัฒนาทักษะขั้นสูงของคนไทย ดังนั้น การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะทางปัญญาของผู้เรียน (Cognitive Skills) เพื่อให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนมีทักษะขั้นสูง สร้างนวัตกรรมได้ นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการปฏิบัติ (Performance Skills) เพื่อให้เกิดทักษะและความชำนาญ การเรียนรู้แบบท่องจำก็คงไม่เหมาะกับการพัฒนาคนในศตวรรษที่ 21 ทักษะที่สำคัญได้แก่ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ การใช้งานระบบสารสนเทศ สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล เป็นต้น และสุดท้ายคือ การพัฒนาทักษะทางสังคม (Social Skills) ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นของบุคคลต่อการอยู่ร่วมกัน และการทำงานเป็นทีม เช่น การมีจิตสาธารณะ คุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น (ทิศนา แขมมณี, 2557) ผู้เขียนได้สรุปทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ดังปรากฏตามแผนภาพที่ 2

ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21



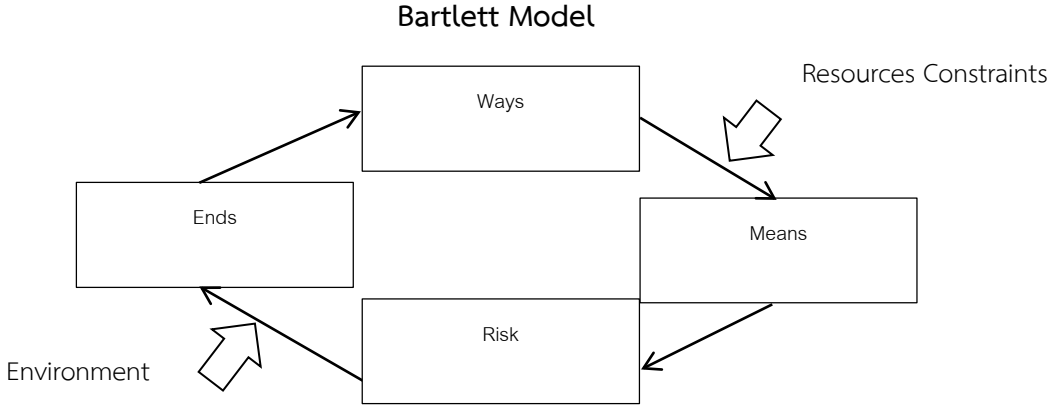
แผนภาพที่ 2 ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

จากแผนภาพที่ 2 อธิบายได้ว่า ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นั้น ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) สาระวิชาหลักตามหลักสูตร จะต้องเน้นทักษะการอ่าน การเขียน และการคำนวณ ตามระดับของหลักสูตร (ตรี, โท, เอก) นอกจากนี้จะต้องสอดแทรกความรู้ในเชิงบูรณาการเนื้อหาที่เกี่ยวกับโลก การเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจ การเป็นผู้ประกอบการ สิทธิพลเมือง สุขภาพ และสิ่งแวดล้อมในกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู 2) ด้านทักษะ เน้นการพัฒนาทักษะขั้นสูง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และ 3) ด้านคุณลักษณะ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคือคุณลักษณะด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ด้วยตนเอง คุณธรรมและจริยธรรมเข้าใจความต่างวัฒนธรรม เป็นต้น

ตามที่ผู้เขียนได้นำเสนอทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ไปแล้ว ลำดับต่อไป ผู้เขียนขอนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยการประยุกต์ใช้ Bartlett Model เป็นเครื่องมือในการบริหารการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

4. การบริหารการศึกษาเพื่อทักษะในศตวรรษที่ 21

บทความนี้ผู้เขียนขอนำเสนอแนวทางการบริหารการศึกษา โดยประยุกต์ใช้ Bartlett Model ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย (Ends) วิธีการ (Ways) และเครื่องมือ (Means) การบริหารทรัพยากรของหน่วย (Resource Constraints) และการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา (Environment) วิธีการจัดการศึกษาจะเป็นตัวเชื่อมระหว่างเครื่องมือที่ใช้จัดการศึกษากับเป้าหมายทางการศึกษาที่กำหนด ดังนั้นหากทรัพยากรของหน่วยไม่สามารถสนับสนุนวิธีการจัดการศึกษา ภายใต้การดำเนินการด้วยเครื่องมือที่กำหนดไว้แล้ว อีกทั้งหากสภาวะแวดล้อมส่งผลในทางลบด้วยแล้ว ย่อมมีความเสี่ยงที่การบริหารการศึกษาจะไม่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด (กองทัพเรือ, 2543; Paul, 2009) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำหลักการของ Bartlett Model ไปใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารการศึกษาของสถาบันให้มีความเหมาะสม รายละเอียดปรากฏตามแผนภาพที่ 3



แผนภาพที่ 3 Bartlett Model (กองทัพเรือ, 2543; Paul, 2009)

การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดของ Bartlett Model ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างวิธีการและเครื่องมือ ภายใต้ทรัพยากรของสถานศึกษา เพื่อลดความเสี่ยงต่อการไม่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด รายละเอียดดังนี้

1. เป้าหมาย (Ends): คือ สมรรถนะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร สถาบันการศึกษาต้องกำหนดเป้าหมายการผลิตบัณฑิตที่ชัดเจน ว่าแต่ละหลักสูตรต้องการบัณฑิตที่มีคุณลักษณะเป็นเช่นใด ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome) เมื่อผู้เรียนสำเร็จการศึกษาในแต่ละชั้นปี คืออะไรบ้าง อัตลักษณ์ของบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 คืออะไร โดยพื้นฐานแล้วบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในแต่ละหลักสูตรจะต้องมีคุณสมบัติพื้นฐาน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยผู้บริหารและอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสามารถกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรเพิ่มเติมได้ตามที่สถาบันต้องการ นอกจากการกำหนดเป้าหมายด้านผู้เรียนแล้ว ผู้บริหารควรกำหนดเป้าหมายที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกระบวนการปฏิบัติงาน เนื่องจากบัณฑิตที่มีคุณภาพย่อมเกิดจากกระบวนการบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

2. เครื่องมือ (Means) ที่ใช้ในการบริหารการศึกษาของสถาบัน คือ หลักสูตรการศึกษา ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับการทบทวนหลักสูตรทุก ๆ 1 - 2 ปี เพื่อให้ได้หลักสูตรที่ทันสมัย เหมาะสมกับสภาวการณ์ เทคโนโลยีในปัจจุบันและอนาคต รวมถึงการผลิตคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21

3. ทรัพยากร (Resources) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารทรัพยากรต่าง ๆ ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ เครื่องช่วยการศึกษา ให้สามารถสนับสนุนกิจกรรมการบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การส่งเสริมให้มีระบบสารสนเทศสนับสนุนการบริหารการศึกษาที่ใช้ง่าย ครบถ้วน และทันสมัย เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของแผนการศึกษาแห่งชาติที่ต้องการให้ประเทศไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน สามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้ใช้บริการอย่างได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

4. วิธีการ (Ways) วิธีการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีกระบวนงานสำคัญที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาครูอาจารย์ ผู้เขียนขออธิบายรายละเอียดในแต่ละกระบวนงาน ดังนี้

4.1 การพัฒนาหลักสูตร วงรอบในการพัฒนาหลักสูตรตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ.2558 กำหนดไว้ คือ ให้ทุกหลักสูตรพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย โดยมีการประเมินและรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร (มคอ.7) ทุกปีการศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรเป็นระยะ ๆ อย่างน้อยตามรอบระยะเวลาของหลักสูตรหรือทุกรอบ 5 ปี (ราชกิจจานุเบกษา, 2558) อย่างไรก็ตามกระบวนการในการควบคุมมาตรฐานและการทบทวนหลักสูตรนั้น จะต้องดำเนินการทุกปีการศึกษา ผ่านการจัดทำรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร (มคอ.7) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรผลการประเมินหลักสูตร คุณภาพการสอน และแผนการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย ซึ่งผู้บริหารจะต้องกำกับติดตามการจัดทำ มคอ.7 ของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ตลอดจนการนำผลลัพธ์ที่ได้จาก มคอ.7 มาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรอย่างแท้จริง โดยหลักสูตรจะต้องเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะตามที่กำหนดไว้ในแต่ละหลักสูตร สอดคล้อง

กับความต้องการของตลาดแรงงาน และความต้องการทักษะในศตวรรษที่ 21 ตามที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น

4.2 การจัดการเรียนการสอน จากสภาพแวดล้อมทางการศึกษาในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นเหตุให้รูปแบบการเรียนการสอนต้องปรับเปลี่ยนตามไปด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน ดังนั้น การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จึงต้องดำเนินการ ดังนี้

4.2.1 ครูผู้สอนต้องจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ มีโอกาสแสดงความคิดเห็น เพื่อส่งเสริมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ สามารถนำความรู้ภาคทฤษฎีไปสู่กระบวนการแก้ไขปัญหา และประยุกต์ใช้สำหรับการปฏิบัติงานในอนาคต เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่ต้องการผลิตคนที่มีสมรรถนะขั้นสูง เป็นนักคิด นักสร้างนวัตกรรม และการเป็นผู้ประกอบการในอนาคต (ราชกิจจานุเบกษา, 2561)

4.2.2 เน้นการเรียนการสอนที่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ภาคทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติจริง มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการปฏิบัติควบคู่ไปกับการศึกษาภาคทฤษฎี เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญและความเป็นเลิศเฉพาะด้าน

4.2.3 เปลี่ยนบทบาทของครูผู้สอนจากการเป็นผู้ให้ความรู้เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมการมีอิสระทางความคิดของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่โอกาสคิดในเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมการกำหนดองค์ความรู้และการสืบค้นความรู้ด้วยตนเอง ตามที่ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2558) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน ต้องสอนให้เขาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง เลือกและคัดกรองความรู้ได้ด้วยตนเอง สรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง และสอนให้ผู้เรียนประยุกต์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

4.2.4 สอดแทรกการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ การมีจิตสาธารณะ คุณธรรมจริยธรรม การเคารพกฎหมาย หรือกล่าวได้ว่าเป็นการสอนให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติพื้นฐานของคนไทยนั่นเอง นอกจากนี้ การพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จะต้องสอนให้ผู้เรียนสามารถพูดได้หลายภาษา โดยเฉพาะภาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารในระดับสากล ดังนั้น ครูผู้สอนเองจะต้องตื่นตัวในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของตนเอง เพื่อประสิทธิภาพในการสอดแทรกการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนในทุกรายวิชาที่รับผิดชอบสอน

4.2.5 ครูผู้สอนต้องใช้เทคโนโลยีการสอนที่สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยปัญหาของครูไทยในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต คือ ครูตามไม่ทันเทคโนโลยีสมัยใหม่ในขณะที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้เร็วและคล่องตัวมากกว่าครู ดังนั้น ครูยุคใหม่ต้องพัฒนาทักษะดิจิทัลของตนเอง รู้จักการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการสอน ต้องรู้จักการจัดเก็บข้อมูลบนพื้นที่ออนไลน์ (Cloud Storage) อุปกรณ์พกพา (Mobility Devices) และเครือข่ายสังคม (Social Network) เป็นต้น ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่จำเป็นสำหรับการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน เนื้อหาการสอนไม่ควรยึดติดแต่ในตำราเรียน เนื่องจากปัจจุบันองค์ความรู้ต่าง ๆ สามารถสืบค้นได้จากอินเตอร์เน็ต และครูผู้สอนควรสอดแทรกการพัฒนาทักษะการจัดการดิจิทัลแก่ผู้เรียน (Digital Literacy) เช่น การนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีสมัยในปัจจุบัน มาใช้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด มีความปลอดภัยและไม่กระทบสิทธิของผู้อื่น เป็นต้น

4.2.6 มุ่งเน้นการเรียนรู้แบบเจาะลึก (Deep Learning หมายถึง จะเรียนอะไรต้องเรียนให้รู้ลึก รู้จริง รู้รอบ ไม่ใช่เรียนแค่ผิวเผิน ดังจะเห็นได้จากในอดีตที่ผ่านมา พบว่ามีการบรรจุเนื้อหาใน

หลักสูตรจำนวนมาก ส่งผลให้การเรียนการสอนไม่สามารถลงรายละเอียดในเนื้อหาวิชาได้ ดังนั้น การสอนในศตวรรษที่ 21 ครูผู้สอนจะต้องพิจารณาและให้ความสำคัญกับเนื้อหาที่สอดคล้องกับสมรรถนะที่ต้องการพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งวิธีการเรียนการสอนควรเปลี่ยนเป็นลักษณะการเรียนแบบบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงสัมพันธ์ของศาสตร์ด้านต่างๆ จนนำไปสู่การพัฒนาทักษะขั้นสูงได้ เช่น วิธีการสอนแบบสะเต็มศึกษา (STEM Education) ที่เป็นการบูรณาการศาสตร์ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

4.3 การพัฒนาครูอาจารย์ในศตวรรษที่ 21 ผู้เขียนได้สังเคราะห์แนวคิดในการพัฒนาครูอาจารย์ของนักวิชาการหลายท่าน สามารถสรุปแนวทางในการพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21 ใน 3 มติ ได้แก่ 1) มิติความรู้ 2) มิติทักษะและวิธีการสอน และ 3) มิติคุณธรรมและจริยธรรมของครู รายละเอียดดังนี้ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2558; พิณสุดา สิริรังธศรี, 2557)

4.3.1 มิติความรู้ ครูจะต้องรู้จริงในเนื้อหาวิชาที่สอน หากไม่รู้จริงแล้วก็ยากที่จะเข้าใจและถ่ายทอดในเนื้อหาวิชานั้น ๆ แก่ผู้เรียน นอกจากนี้ ครูยุคใหม่ต้องมีความสามาถในการใช้ภาษาอังกฤษ และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงจากศตวรรษที่ 20 สู่ศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงที่เห็นเด่นชัดที่สุดคือ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ทำให้เกิดเครือข่ายโทรคมนาคมดิจิทัล จนสามารถเชื่อมโยงโลกในแต่ละส่วนเข้าด้วยกัน สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกันได้อย่างรวดเร็ว ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น ครูต้องรู้และเข้าใจเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีทักษะใหม่ๆ พร้อมทั้งชี้แนะข้อดีข้อเสียจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลแก่ผู้เรียนได้

4.3.2 ทักษะและวิธีสอนของครูในศตวรรษที่ 21 สรุปได้ดังนี้

1) ครูจะต้องเป็นคนมีวิสัยทัศน์ มีทักษะการทำงานเป็นทีม และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน

2) ผู้สอนมีทักษะการสื่อสาร ทักษะการสอนที่หลากหลาย ทั้งการบรรยาย การยกตัวอย่าง การเลือกใช้สื่อ การนำเสนอสื่อ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ จนนำไปสู่ความเข้าใจและสามารถเรียนรู้ได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

3) ครูจะต้องสามารถบูรณาการความรู้ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ

4) ครูจะต้องสอนให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ จนนำไปสู่การสร้างสรรนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ด้วยตนเอง ซึ่งไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2558) ได้ให้แนวทางในการสอนแบบให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนี้

4.1) สอนให้ผู้เรียนกำหนดจุดมุ่งหมายได้เอง ว่าจะเรียนไปเพื่ออะไร

4.2) สอนให้ผู้เรียนหาความรู้ได้เอง ว่าควรหาความรู้ได้จากแหล่งไหน

4.3) สอนให้ผู้เรียนสามารถคัดกรององค์ความรู้ได้เองด้วยเหตุผล และหลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.4) สอนให้ผู้เรียนสรุปองค์ความรู้ได้เอง ด้วยการสอนขั้นตอนการวิเคราะห์ (ความสำคัญ ความสัมพันธ์ หลักการ) สังเคราะห์ และการสรุปองค์ความรู้

4.5) สอนให้ผู้เรียนสามารถตกผลึกความรู้ได้เอง ด้วยการพัฒนาทักษะในระดับความเข้าใจ การวิเคราะห์ การประเมินค่า และการคิดสร้างสรรค์

4.6) สอนให้ผู้เรียนรู้จักการประยุกต์ความรู้ สอนให้รู้ว่าจะนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในอนาคตได้อย่างไร

4.7) สอนให้ผู้เรียนรู้จักการประเมินการเรียนการสอนด้วยตนเอง ด้วยวิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ตามหลักการวัดและประเมินผลการศึกษา

4.3.3 มิติคุณธรรมและจริยธรรมของครู

1) ครูต้องเข้มแข็งและยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสาธารณะ และชักชวนให้คนอื่น ๆ ทำดีเพื่อสังคม และเป็นบุคคลที่ช่วยให้สมาชิกในสังคม มีแนวทางในการปฏิบัติตนต่อตนเองและสังคมในทางที่เหมาะสม

2) ผู้สอนต้องมีมุทิตาจิตต่อผู้เรียน ต้องแสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยอย่างจริงใจต่อผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อใจ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลาย และมีความสุขในการเรียนรู้

5. สภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง (Environment) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อประโยชน์ในการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารการศึกษา เช่น จะใช้จุดแข็งของสถาบันและโอกาสที่ได้รับในช่วงเวลานั้นในการพัฒนาสถาบันอย่างไร หรือจะมีมาตรการอะไรบ้างในการลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นจากสภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

5. บทสรุป

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล การเป็นอุตสาหกรรม 4.0 การเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน รวมถึงปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมของคนไทย ส่งผลให้ประเทศไทยจำเป็นที่จะต้องพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น สถาบันการศึกษาจึงต้องมุ่งพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ คุณธรรมและจริยธรรม การเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม และการรู้เท่าทันเทคโนโลยีสมัยใหม่ในยุคดิจิทัล การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 นอกจากจะมุ่งพัฒนาองค์ความรู้ตามสาขาปริญญาแล้ว การเรียนการสอนต้องสอดแทรกการพัฒนาคุณลักษณะพื้นฐานของคนไทย การสอนเนื้อหาที่จำเป็นในอนาคต เช่น ความรู้เกี่ยวกับสังคมโลก การเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจ สิทธิพลเมือง สุขภาพ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น ดังนั้นผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารการศึกษาของสถาบัน ได้แก่ การจัดการศึกษาที่เกิดความคุ้มค่า มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนที่มีความหลากหลาย การส่งเสริมการวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมที่สอดคล้องต่อการพัฒนาประเทศ การบริการวิชาการแก่ชุมชน และการทะนุบำรุงศิลปะวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่ที่สถาบันกำหนด ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีทักษะและความสามารถที่หลากหลาย เป็นนักบริหารมืออาชีพ เป็นผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำสูง ผู้บริหารต้องกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการบริหารการศึกษาที่ชัดเจนและเหมาะสม ซึ่งในบทความทางวิชาการฉบับนี้ ผู้เขียนได้นำ Bartlett Model มาใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดกรอบในการบริหารการศึกษา อันจะส่งผลให้การบริหารการศึกษามีความชัดเจนและรอบคอบมากขึ้น ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานและการผลิตบัณฑิต การมีเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการศึกษาที่เหมาะสม อันได้แก่ หลักสูตรการศึกษา ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา การสนับสนุนทรัพยากรด้านต่าง ๆ ให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ การวิเคราะห์และการจัดสภาพแวดล้อมการศึกษาที่เหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงการมีวิธีการบริหารการศึกษาเพื่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาครูอาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุน และการจัดการเรียน

การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการศึกษาและการวัดและการประเมินผลที่เป็นมาตรฐาน การสนับสนุนระบบสารสนเทศและเครื่องช่วยการศึกษาที่เหมาะสม การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างสมบูรณ์แบบ

บรรณานุกรม

กองทัพเรือ. (2543). **อทร.8101 การกำหนดยุทธศาสตร์และกำลังทางรบทางเรือ**. สืบค้น 25 มกราคม 2562, จาก https://goo.gl/DtnR2F

จิตติมา กุลประเสริฐรัตน์. (2562). **นวัตกรรมการศึกษา**. สืบค้น 2 มกราคม 2563, จาก https://bit.ly/374guxv

ชัยยนต์ เพาพัน. (ม.ป.ป.). **ผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ในศตวรรษที่ 21**. การประชุมวิชาการระดับชาติครุศาสตร์ ครั้งที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน: ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ 21. 301.

ทิศนา แขมมณี. (2557). **ปลุกโลกการสอนให้มีชีวิตสู่ห้องเรียนแห่งศตวรรษใหม่**. สืบค้น 12 ธันวาคม 2562, จาก https://bit.ly/2OC3N6Fประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561 – 2580). (2561, 13 ตุลาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 35 ตอนที่ 82 ก หน้า 5

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ.2558. (2558, 13 พฤศจิกายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 32 ตอนพิเศษ 295 ง หน้า 10

พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562. (2562, 1 พฤษภาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 54 - 78

พิณสุดา สิริรังธศรี. (2557). **การยกระดับคุณภาพครูไทยในศตวรรษที่ 21**. พิมพ์ครั้งที่ 1: บริษัท มาตา การพิมพ์.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2558). บทบาทของครูในอนาคต: เตรียมผู้เรียนให้สอนตนเองได้ต่อไป. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 1** (1), 6 – 7.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579**. พิมพ์ครั้งที่ 1: พริกหวานกราฟฟิค.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). **การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (School Management in Digital Era)**. สืบค้นเมื่อ 2 มกราคม 2563, จาก https://bit.ly/39hjJ6f

Paul, B.E. (2009). **Grand Strategy of the United States: A Study of the Process**. Retrieved December 20, 2018, from https://goo.gl/GA85TW